

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชีวิตของคนหูหนวก และเสนอแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนหูหนวก โดยเน้นโอกาสการมีงานทำ โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เจาะลึกคนหูหนวกจำนวน 6 ราย และสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการที่จ้างคนหูหนวกเข้าทำงาน ครูโรงเรียนสอนคนหูหนวก และประธานกลุ่มสมาชิกคนหูหนวกภาคเหนือ ถึงสภาพการจ้างงานและการทำงานของคนหูหนวก เพื่อให้เข้าใจถึงโอกาสการมีงานทำของคนหูหนวกยิ่งขึ้น ผลจากการวิจัยพบว่า

สาเหตุของคนหูหนวกมาจากมารดาเป็นหัดเยอรมัน กรรมพันธุ์ อุบัติเหตุ และไม่ทราบสาเหตุ ครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและยากจนไม่ได้รับการรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพใดๆ ทั้งๆที่หากพบความพิการตั้งแต่เด็กจะสามารถใช้กระบวนการฟื้นฟูทางการแพทย์ช่วยให้เด็กหูหนวกสามารถสื่อสารได้ สิ่งที่เด็กหูหนวกได้รับจากบริการทางการแพทย์คือ เครื่องช่วยฟัง แต่เด็กหูหนวกส่วนมากไม่ชอบใช้เครื่องช่วยฟัง

การศึกษา ส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษา ตามลำดับ แต่ระดับความสามารถของคนหูหนวกมักจะต่ำกว่าวุฒิที่จบ เนื่องจากสถานศึกษาขาดเทคนิควิธีที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่คนหูหนวกได้อย่างลึกซึ้ง

ด้านโอกาสการมีงานทำ พบว่า คนหูหนวกมีทางเลือกในการประกอบอาชีพน้อย ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ขาดสถานศึกษาด้านอาชีพ ขาดบริการแนะแนวอาชีพและจัดหางาน เนื่องจากหน่วยให้บริการไม่สามารถสื่อสารกับคนหูหนวกได้ ถึงแม้ว่าจะมีเงินกู้ให้คนพิการกู้เพื่อประกอบอาชีพได้ คนหูหนวกส่วนมากก็ไม่มีงานทำ งานที่ทำมักต้องใช้แรงงานหรือรับจ้าง ซึ่งค่าตอบแทนต่ำ ขาดหลักประกันในการทำงาน

ส่วนการมองชีวิตและให้คุณค่าต่อชีวิต คนหูหนวกมองว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสามารถในการทำงานทัดเทียมกับคนปกติ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว และเป็นที่ยกย่องให้ครอบครัวได้ มีความพยายามอดทนทำงานแม้ว่ารายได้จะต่ำ ด้วยรู้ว่าโอกาสที่คนหูหนวกจะได้งานทำมีน้อยมาก

ด้านความสัมพันธ์กับกลไกรัฐในชุมชนหรือในท้องถิ่น เนื่องจากบริเวณที่อยู่เป็นชุมชนเมืองต่างคนก็ต่างทำมาหากิน จึงไม่ได้มีความสัมพันธ์กับกลไกในชุมชน อย่างไรก็ตาม การเป็นสมาชิกของกลุ่มสมาชิกคนหูหนวกภาคเหนือทำให้ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมของคนหูหนวก การให้คำปรึกษาเรื่องการขอกู้ยืมเงิน รวมทั้งการประสานกับองค์กรอื่นๆ แต่กลุ่มสมาชิกคนหูหนวกภาคเหนือไม่ได้มีอำนาจในการต่อรองกับรัฐเลย

ความยากลำบากที่เผชิญ ส่วนใหญ่รู้สึกว่าเป็นตัวเองไม่มีอำนาจต่อรอง เพราะไม่สามารถสื่อสารให้คนอื่นได้รับรู้ถึงความต้องการของตนเอง ภาครัฐไม่มีล่ามภาษามือไว้คอยบริการ ไม่ว่าจะให้บริการในสถานพยาบาล สถานีตำรวจ บางคนไม่ไปใช้บริการก็เพราะไม่รู้จักหน่วยงาน ทั้งนี้เป็นเพราะความต้อยโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่รู้ถึงสิทธิที่ตนเองพึงได้รับว่าสามารถได้รับอะไร จากใคร ที่ไหน อย่างไร เมื่อขาด

อำนาจต่อรองส่วนใหญ่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือใครได้ ต้องตัดสินใจด้วยตนเองหรือยอมรับสภาพที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า คนหูหนวกมีปัญหาพื้นฐานมาจากสภาพความพิการที่ไม่สามารถสื่อสารกับบุคคลต่างๆได้ตามที่ปรารถนา ส่งผลให้คนหูหนวกขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคม ขาดการมีส่วนร่วมในทางขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living) และไม่เป็นภาระแก่บุคคลอื่น รวมทั้งเป็นพื้นฐานสำคัญสู่การประกอบอาชีพ